

Рожі І. Г.

викладач кафедри географії та методики її навчання

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

e-mail: inna.rozhi.93@gmail.com

АКТИВНО-ПІЗНАВАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ ФОРМУВАННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ

Для правильного окреслення мети та шляхів досягнення результатів формування краєзнавчої компетентності студенти-географи мають опанувати раціональні прийоми розумової діяльності – порівнювати об'єкти спостережень і явища; аналізувати їх та синтезувати, виділяти головне, робити правильні висновки й узагальнення, свідомо аналізувати предмети, об'єкти і явища у взаємозв'язку; доводити істинність своїх думок.

Психолого-педагогічну характеристику мисленню пропонують П. Блонський [5], П. Гальперин [6], М. Махмутов [9], В. Сластьонін [10], акцентуючи увагу на розвитку мисленнєвої діяльності, поетапному формуванні розумових дій, що необхідні для краєзнавчо-туристської роботи майбутніх учителів географії. Розвиваючи самостійність мислення студентів-географів, використовуватимемо пізнавальні краєзнавчі завдання на порівняння, з'ясування логічних зв'язків, оперування краєзнавчими поняттями та правилами проведення туристських походів.

Активно-пізнавальна компетенція передбачає набуття нового досвіду краєзнавчо-туристської роботи, наукових знань, умінь, навичок, результатом чого стає особистісний розвиток, самовдосконалення. Т. Шамова стверджує, що продуктом пізнання є знання, а зміни, які відбуваються при цьому в суб'єкті, постають лише як побічний результат [4, с. 92]. Із цього приводу

О. Леонт'єв зауважував: «В опануванні будь-яких знань узагалі важливе те, яке місце в житті людини посідає пізнання, чи є воно для неї частиною життя або тільки зовнішньою, нав'язаною ззовні умовою» [3, с. 104]. У руслі аналізу пізнання навколишньої дійсності рідного краю як активного, творчого процесу відображення у свідомості студента-географа зв'язків і закономірностей об'єктивного світу, як процесу перетворення навколишньої дійсності відповідно до потреб суспільства можна стверджувати, що знання про рідний край потрібно формувати не через елементарне заучування, а шляхом свідомого їх оброблення.

Звертаємо увагу на те, що одним із вагомих результатів краєзнавчо-туристської роботи студентів є сформований пізнавальний інтерес, що виявляється в потребі нових знань.

Згідно з «Українським педагогічним словником», активність – «здатність людини до свідомої трудової і соціальної діяльності, міра цілеспрямованого, планомірного перетворення нею навколишнього середовища й самої себе на підставі засвоєння нею багатств матеріальної та духовної культури. Активність виявляється у творчості, вольових актах, спілкуванні. Інтегральна характеристика активності – активна життєва позиція людини, яка виявляється в її принциповості, послідовному відстоюванні своїх поглядів, ініціативності, діловитості, психологічному налаштуванні на діяльність» [1, с. 21]. Р. Іванов, характеризуючи джерела розвитку розумової активності, описує її як основний рушій навчального процесу, що загострює увагу учнів, робить їх сприйняття більш цілеспрямованим, спонукає напружено мислити, шукати шляхи застосування знань на практиці, тому що тільки активний мисленнєвий процес сприяє осмисленому й глибокому засвоєнню знань учнів [2].

Отже, активно-пізнавальна компетенція передбачає розвиток пізнавальної активності, що сприяє бажанню студента-географа знати, орієнтуватися в інформації про навколишню дійсність і впливає з її мети й мотивів.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : «Либідь», 1997. – 374 с.
2. Иванов П. В. Основы школьного краеведения / П. В. Иванов. – Петрозаводск : ПГУ, 1977. – 108 с.
3. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения : в 2-х т / А. Н. Леонтьев. – Москва : Педагогика, 1983. – Т. I. – 392 с.
4. Шамова Т. И. Управление образовательными системами : учеб. пособ. для студентов высш. пед. учеб. Заведений / Т. И. Шамова, Т. М. Давыденко, Г. Н. Шибанова. – Москва: Академия, 2002. – 384 с.
5. Блонский П. П. Избранные педагогические и психологические сочинения : в 2 т. / под ред. А. В. Петровского. – Москва : Педагогика, 1979. – Т. 1. – 304 с.
6. Гальперин П. Я. Психология мышления и учения о поэтапном формировании умственных действий / П. Я. Гальперин // Исследование мышления в советской психологии. – Москва : Наука, 1966. – С. 80–100.
7. Махмутов М. И. Развитие познавательной активности и самостоятельности учащихся в школах Татарии / М. И. Махмутов. – Казань : Таткнигоиздат, 1963. – 80 с.
8. Слостенин В. А. Педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов. – Москва : Академия, 2002. – 576 с.